

Preek die gehouden werd tijdens het startweekend van de
Protestantse Gemeente van Norg – Een – Veenhuizen,
10 september 2006.
Tekst: Marcus 8: 27-34

Gemeente van Christus,

'Wie zeggen de mensen dat ik ben?'

'En jullie, wie zeggen jullie dat ik ben?'

'Wie is Jezus?' Wat is dat eigenlijk voor soort vraag? Het kan een vraag zijn uit belangstelling: 'Zeg, jullie hebben het in de kerk steeds over ene Jezus – maar wie is dat toch?' Het kan een kritische vraag zijn: 'Wie denkt die Jezus wel dat hij is? Of wat denkt de kerk wel dat ze bijzonder zijn... wat stelt die Jezus van hun eigenlijk voor?'

Maar de vraag wordt niet alleen buiten de kerk gesteld! Ook *in* de kerk, klinkt steeds weer de vraag: Wie is Jezus? Al 20 eeuwen lang houden voorgangers preken en schrijven theologen boeken over de vraag: Wie is Jezus? Misschien is de vraag wel de meest gebruikte boektitel. Maar het is dan ook de meest wezenlijke vraag die de kerk zich stellen kan. Sterker nog: het was Jezus zèlf die deze vraag stelde. Jawel, Jezus was de eerste die de vraag stelde: 'Wie zeggen de mensen en wie zeggen jullie dat ik ben?'

Afgelopen week presenteerde het Sociaal Cultureel Planbureau een rapport over de veranderingen en verschuivingen in kerk en geloof in Nederland. Het rapport kijkt achterom en trekt de lijnen door naar de toekomst. Veel mensen schrokken van dat beeld. Wij voelen ons als kerk niet zo klein – o jawel, we zien wel dat onze kerken leger zijn geworden, maar als we denken aan de Protestantse Kerk in Nederland, als we denken aan onze oude vertrouwde Gereformeerde of Hervormde kerk, dan denken we niet aan een klein, marginaal verschijnsel in de samenleving. Maar de cijfers liegen niet, de kerk wordt *een randverschijnsel*.

Het rapport meldde nog iets heel opvallends, namelijk dat de 'gelovigheid' van Nederland helemaal niet afneemt. Mensen geloven van alles: zo'n 40% beschouwt zichzelf als religieus, gelooft in een leven na de dood of in wonderen. Terwijl maar zo'n 12% ter kerke gaat. En als we die twee cijfers naast elkaar leggen, dan is er maar één conclusie mogelijk: mensen hebben de kerk niet meer nodig om te geloven. De kerk lijkt een overbodig instituut – dat mensen eerder in de weg staat om te geloven dan dat het mensen helpt om te geloven.

Ik las in kranten dat er veel mensen schrokken. Dominees en professoren schreven onthutste stukjes. Een enkeling ging ook de schuld toewijzen: het komt door de dode

orthodoxie of juist door de vrijzinnigheid. Maar is het wel terecht dat we zo schrikken? Of anders gezegd: schrikken we dan wel van de juiste dingen? Moeten we er nu werkelijk heel verdrietig van worden dat mensen niet meer naar de kerk komen om te kunnen geloven in wonderen en in de hemel? Ging het *daar* dan om in de kerk?

Gaat het in de kerk om het geloven van dingen over de hemel en wonderen? Gaat het in de kerk niet vooral om de vraag '*Wie is Jezus?*' Misschien is het toch goed om eens aandachtig te kijken naar die vraag, vooral naar de eerste die die vraag stelde, namelijk Jezus zelf: 'Wie zeggen de mensen dat ik ben?' Daarom toch nog maar een keer: wat is dat voor een vraag?

Velen van ons zullen onze tekst zo begrijpen: Jezus stelt eerst de vraag naar wat de mensen om hem heen van hem denken. De discipelen wisten dat wel, ze hadden we gehoord wat er zoal over hun meester werd gefluisterd: 'het is Elia, het is Johannes de Doper, het is een profeet...' Maar al deze antwoorden zijn *fout* – Jezus is *niet* Elia, *niet* Johannes de Doper en ook *niet* zomaar een profeet. Dan komt de hamvraag, de vraag voor de hoofdprijs: 'En wie ben ik volgens jullie?' Het lijkt bijna een soort reliquiz. Petrus drukt het eerst op de bel: u bent de Messias! *Bingo*. Na drie foute antwoorden is dit *het goede antwoord*: Jezus is inderdaad de Messias. Petrus kan door naar de volgende ronde!

Maar het vervolg is dan wel heel vreemd! Meteen na het antwoord van Petrus verbiedt Jezus hem en de andere leerlingen 'op strenge toon' om hierover te spreken. Waarom? Als Jezus inderdaad de Messias is, waarom dat dan niet van de daken schreeuwen? Was ook het antwoord 'U bent de Messias' niet goed?

Wat er volgt is helemaal verwarrend: Jezus begint te spreken over lijden, over het feit dat hij zou worden afgewezen en verworpen en dat hij dat alles met de dood zou moeten bekopen. En in één adem vertelt Jezus erbij dat hij na dat alles ook zal opstaan. Maar zover komt Petrus helemaal niet met luisteren – die woorden over lijden, afwijzing en dood zijn hem helemaal in het verkeerde keelgat geschoten – het stuit hem tegen de borst en klopt niet met zijn verwachtingen van een Messias.

Petrus neemt Jezus apart en vertelt hem de waarheid: 'Dit kunt u gewoon niet maken, Heer, een beetje Messias is een overwinnaar, een beetje Messias leidt zijn volk naar de bevrijding en gaat daar zelf niet aan ten gronde. Dat zijn de 'wannabees' en de nepgoeroes... zij vergissen zich en sterven gedesillustioneerd. Maar als U de Messias bent, zal dit niet gebeuren...' Een beetje Messias trekt volle kerken en heeft een boodschap voor de wereld, een beetje kerk groeit!

We kennen het vervolg: Jezus draait onmiddellijk de rollen om en wijst Petrus terecht. En niet alleen Petrus, hij zegt het tegen alle leerlingen: 'jullie denken niet aan wat God wil, maar alleen aan wat de mensen willen'.

Als je dit zo leest ga je twifelen aan onze eerste uitleg. Zou Jezus' vraag 'wie ben ik volgens jullie?' dan misschien toch niet een vraag zijn naar *het juiste antwoord*? Gaat het hier dan misschien helemaal niet om de waarheid omtrent Jezus, maar gaat het om iets anders? Het is natuurlijk ook opvallend dat het verhaal helemaal niet zegt welk van de gegeven antwoorden de juiste is en welke antwoorden fout zijn! We zullen moeten concluderen dat het om iets anders gaat.

En dat andere wordt duidelijk in het vervolg van het verhaal: Jezus roept er de menigte bij, iedereen moet het horen: 'Wie mijn volgeling wil zijn, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en zo achter mij aan komen'. 'Wie mij wil volgen...' Het gaat dus in de kerk helemaal niet om wat we allemaal van Jezus geloven – het gaat misschien helemaal niet om wat we wel of niet geloven! – maar het gaat er om wat het betekent om Jezus te volgen.

'Zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en achter mij aan komen' Dat is wat het betekent om Jezus te volgen. Dat was de weg die Jezus zelf ging: hij kwam om de geboden te vervullen, om Gods volk voor te gaan op de weg van de gerechtigheid en de liefde. Maar dat irriteert mensen, dat gaat tegen onze gemakzucht in. Onze koninkrijkjes gaan dan aan diggelen, ons gelijk heeft niet meer het laatste woord. Deze weg kan je veel kosten! Nee, het zal je alles kosten. Jezus zegt er drie dingen van:

Zelfverloochening – dat is niet over je heen laten lopen uit zwakte, maar dat is het belang van Gods rijk hoger achten dan je eigen leven en je eigen zekerheden. Dat is je eigen gelijk durven opgeven om de ander tot zijn of haar recht te laten komen, dat is je eigen zekerheden loslaten om een dichtgetimmerde toekomst weer te openen voor Gods werk. Doodeng en helemaal niet leuk. 'Jezus volgen: leuker kunnen we het niet maken - en ook niet makkelijker'.

Je kruis op je nemen – het is een vreselijk beeld! Het kruis is een marteltuig waarmee zware misdadigers op gruwelijke manier worden geëxecuteerd. Dat willen we vermijden, ten koste van alles. We willen niet veroordeeld worden, we willen als kerk niet naar de marge gedrukt worden. We willen niet horen bij een groep die gedoemd is het onderspit te delven. Maar Jezus zegt: wie mij volgen wil, zal dat oordeel moeten dragen, moeten aanvaarden, het op zich nemen. Akelige woorden en we kunnen ons het verzet van Petrus levendig voorstellen.

Navolging – dat is wat anders dan *nabootsing*. Dat is niet zelf aan een kruis gaan hangen op een podium omdat Jezus dat ook deed. Het is wat anders dan Jezusje spelen en zijn wonderen willen nadoen. Navolging is ook wat anders dan *napraten* en de woorden van en over Jezus te vuur en te zwaard verkondigen. Navolging is: dezelfde weg gaan, de weg van gehoorzaamheid tegen alle verzet in, de weg van mededogen tegen elke prijs, de weg van Gods rijk met de prijs van afwijzing en afkeuring...

Zware kost op een startzondag, ik geef het toe. Maar iets anders mogen we elkaar vandaag niet voorhouden. Petrus moest ook zijn mond houden en mocht niet verkondigen dat Jezus de Messias is, zolang hij niet begreep dat het ging om de *navolging*. Pas toen hij bereid was die weg, in verbondenheid met zijn Heer, *te gaan*, mocht hij dat wel, nee kreeg hij zelfs de opdracht om op pad te gaan en het evangelie te vertellen. Maar wel *dit evangelie*: Jezus volgen op de weg van het recht en de liefde is Jezus volgen op de weg van het lijden.

Ook Jezus moest zich omkeren – was hij niet op weg naar het noorden, op pad naar de wereld... om het Romeinse rijk te bereiken? Maar hij moest terug, terug in gehoorzaamheid en terug op de weg van afwijzing en dood. O jawel, die weg is ook de weg ten leven. Petrus hoorde dat niet meer, maar ons kan dat niet ontgaan. De weg ten leven is een weg door de dood heen!

Wie is Jezus? We hebben de vraag voor onszelf beantwoord. De antwoorden zullen minstens zo verschillend zijn als destijds. Maar de kernvraag is: wat *betekent* het voor ons? Zijn we bereid deze Jezus dan ook na te volgen? Of koesteren we liever een vroom geloof dat ons niet werkelijk hoeft te raken?

En vandaag wordt het dan deze vraag: hoe zijn we kerk? Gaat het in onze kerk om wat we allemaal geloven? Gaat het in onze kerk om de aantallen, om de hoeveelheid kerkgangers? Laten we ons leiden door de prognoses van het SCP? Gaat het om geld, gebouwen, regels? Of durven we het aan om samen de ongewisse weg van de navolging van Jezus te gaan. Omdat we geloven dat het de weg is naar het Koninkrijk van God. Omdat we geloven dat mensen zo werkelijk tot hun recht komen. Omdat we geloven dat het de weg ten leven is?

Aan ons de keuze.

Amen